

U istoriji socijalizma mnogi uspešni, ali i porazi, najneposrednije su povezani s nacionalnim pitanjem... U stvari, nacionalno pitanje je imalo značajnu, a negde čak i presudnu, ulogu u svim autentičnim socijalističkim revolucijama

dr. branko
pribičević

nacionalno pitanje u savremenom socijalizmu

I

1. Nacionalni fenomen veoma je značajan za savremeni svet. U svojim različitim pojavnim oblicima i dimenzijama on bitno utiče kako na unutrašnji razvoj pojedinih zemalja, tako i na međunarodne odnose. Dovat značaja nacionalnog momenta prisutan je u svim tipičnim društvenim zajednicama. Ovaj proces se manifestuje tako u razvijenim tako u nerazvijenim zemljama, ir onima gde su obezbedene značajne demokratske slobode i tamo gde takvih sloboda nema, u socialističkim ne manje nego u kapitalističkim.¹

Za savremenu nauku naročito je značajna činjenica da je nacionalno pitanje postalo aktuelno gotovo istovremeno u većini zemalja sveta.

¹ Belgiji, Kanadi i Velikoj Britaniji problem međunarodnosti vlasti se ne izjavljava i protima politički život. U Španiji je do danas pao u pisanje pravila za nacionalna prava Katalonaca i Baskova. Nacionalni moment može je tako razniman uloga kako u kraljevskoj podesi socijalistickim vladama u Francuskoj i u ukinjanju smrte koje su bile nosile politike socijalizma u Izraelu i Iranu. Informacija novih tonova i elemenata u svim tih političkim krajnjim je u poslednjih godinama uveliko povećala. U Švedskoj je u poslednjih godinama takođe potvrđuju potrošačko društvo, a u Francuskoj i Španiji u toku je konstituiranje "nacionalnih država". U SFRJ je u poslednjih godinama takođe uspostava formirajuća snaga načelnika po lokalnim jedinicama, a u nekim zemljama međunarodni partizani pokušavaju da prepreči diktatorsku integraciju i političkoj upravljanju.

stvarnim sredinama i situacijama. Ova pojava nije dovoljno izvlačena i tako u ovoj oblasti načinu mogao obektuju osbiljni zadaci.

3. Porast značaja nacionalnog momenta u političkom i društvenom životu nije bio obektivan. Naprotiv, sve doskora je bilo veoma vrućenje gledati da nacionalno pitanje pripada više prošlosti nego sadržajnosti, a još manje neposrednoj budućnosti. U mnogim političkim sredinama, naročito u razvijenim zapadnim zemljama, nacionalni moment je ocenjivan kao društveno malo značajan ili potpuno besnačajan za naše dobu – kao svojevrsni socijalni anarholizam.

Stvarni razvoj društva odlučno je demantovao pomenuće ocene i antcipacije. U svakom slučaju, to se odnosi na teze da nacionalno pitanje pripada XIX veku, odnosno da gubi značaj u načinu epohi; drugo, da je ono relevantno za kapitalističko, a ne za socijalističko društvo i, nared, da ekonomski razvoj, a naročito porast materijalnog blagostanja, urbanizacija i podizanje obrazovanog nivoa stanovništva dovodi do preuzimanja nacionalnog. Pomenuti primjeri svedoče da su ove teze oborenje.

4. Kako objasniti porast značaja nacionalnog momenta? Između brojnih činilaca koji su delovali u ovom pravcu, ističemo sledeće:

- snalažan porast uticaja socijalističkih snaga mnogo je doprinio afirmaciji ideja nacionalne ravnopravnosti, odnosno telnjama i pokretima za nacionalno oslobođenje. Kao pokret za oslobođenje rada i prevazilaženje svih oblika ljudske potčinjenosti i otuđenosti, socijalizam je neizbežno podstakao i telnje za uklanjanje raznih oblika zatećene nacionalne neravnopravnosti. Sve snalažnije prisustvo socijalističkih idea i postulata u savremenim duhovnim strujanjima stvara društvenu klimu koja pogoduje preispitivanju položaja pojedinih nacionalnih zajedница, kako u zemljama gde se socijalističke snage nalaze na vlasti, tako i tamo gde njihov politički uticaj nije jak;
- široko okupljanje antihitlerovskih snaga za vreme drugog svetskog rata i njihov sahtev za nacionalno oslobođenje svih porobljenih naroda – delovalo je u istom pravcu. Politika antihitlerovske koalicije imala je snalažan odraz ne samo u Evropi i Aziji, gde su narodi neposredno dočinili fašističku okupaciju, već i u cijelom svetu. Borba za nacionalno oslobođenje od fašističkih okupatora i snabno akcentiranje nacionalne slobode, samostalnosti, suvereniteta i ravnopravnosti naroda i države podstaklo je slične zahtjeve u svim sredinama gde su ovi demokratski principi i ideali bili agrosavani ili uskraćivani;

- pojava dve velike vojno-političke alijance u kojima su vodeći super-ali, neposredno ili posredstvom edrenih nadnacionalnih političkih vojnih struktura, estivaravali predomjereniju uticaj. Posredstvom ovih struktura prepoznavljaju i avansirajući organizovanje nacionalnog interesa;

mo se javlja istovremeno i kao stalni izvor sukoba: teorijski, tj. načinjajući da se u punoj mjeri osvrti samostalnost i ravnnopravnost pojedinih nemaljčlanica, odnosno da u njihovoj spoljnoj politici iznenađuju i ne samo u općoj mjeri dođe do izražaja njihov nacijonalni posebni interes;

— ogromna antikolonijalna revolucija koja je doveća do nacionaliziranja i razdvajanja i budenja nacionalnih masa na širokim prostorima Azije, Afrike i Latinske Amerike;

— snažne integracione procese, narodito u oblasti privrede ispoljene tijekom međudržavnih ekonomskih unija ili velikih multinacionalnih kompanija — koji bitno zadiru u interesu pojedinih naroda i s tim ostvaruju problem međudržavnih, pa i prema tome međunarodnih odnosa.

II

1. Nacionalno pitanje zauzima istaknuto mesto u istoriji socijalizma. Rasprale o njemu, kao i sukobi zbog razlika u oceni značaja nacionalnog momenta ili neposredni sukobi "nacionalnih interesa" pojedinih subjekata socijalizma — označavaju neke od najvažnijih etapa i prelomne tačke u razvoju međunarodnog socijalizma.⁷

2. U istoriji socijalizma mnogi uspeši, ali i porazi, najneposrednije su povezani s nacionalnim pitanjem. U nizu slučajeva socijalističke snage su izvojevale odlučujuću pobedu nad svojim klasnim protivnikom i osvojile vlast, pre svega zato što su uspele da pronađu pravo rešenje problema iz oblasti nacionalnih odnosa. Pobeda revolucije bila je rezultat uspešne istorijske sinteze nacionalnog i klasnog momenta. U stvari, nacionalno pitanje je imalo značajnu a negde čak i presudnu ulogu u svim autentičnim socijalističkim revolucijama.

S druge strane, svako veće zanemarivanje nacionalnog momenta imalo je vernu nepovoljne posledice za položaj i uticaj organizovanih socijalističkih snaga. Dovoljno je da se podsetimo na sudbinu nekih marginalnih komunističkih partija u zemljama severozapadne Evrope ili KP Alžira, KP Indonezije, KP Burme, KP Egipta — koje su izgubile svoju istorijsku šansu dobroj dekom, a negde i prvenstveno zbog promašaja

⁷ Tako je, na primer, poljsko nacionalno pitanje bilo neposredni povod pre velike međunarodne akcije radničke solidarnosti i formiranja Prve Internacionale. Poslednjih godina svoje dejavnosti u središtu palje Druge internacionale bilo je raspravljanje relativnog značaja nacionalnih i internacionalnih obaveza učlanjenih partija. Premaši sklon ove organizacije IFI4. godine načinjavajuće je porečan upravo s ovim pitanjem. Duboki i do danas nepreprečeni ruski i među evropskim levicama (komunista) i jedne i socijalističke desnice i centralne (socijaldemokrati) i druge strane, imaju uvek jedno od svojih ključnih ishodišta. Svakih imenada KP Jugoslavije i Kominterni u 1920. godine bio je pre svega, određen razlikama u pogledu na odnose između socijalističkih zemalja i vladajućih partija — što se, u krajnjoj liniji, vodi za socijalističke zemalje i vladajuće partije. Tek sirote imenada KPSS i KP Kine, koji je uvek imao poseban poudar na razvoju socijalističkih snaga u vlastitim zemljama, ved i na međunarodne odnose u celini, ima slatki izvor.

svrhe politike u ovaj oblik. Da ovoga je doseglo najveće valje reći: Učinak prethodnog i pričuvnjivog stvarova i odnaka međunarodnog centra koji su bili u poslovima sa potrebitim i gubitkom nešto drugog razloženog konkretno interesničkog orijentira, to tako i se nazvao krajem uticajima te zemlje.

U historiji socijalizma nije mal broj vremena kada je istraživanje međunarodnog pitanja za razvoj revolucionarnog pokreta. U nečemu sličnom vremenu one su održavale stvarnu zainteresovanost za sve prošlostne. Svakako organizovane socijalističke snage daju su kroz doprinos razmatranju i rešavanju nacionalnog pitanja. Socijalisti su među prvima zvaničnoj ostvarenjem izražavajući feničku naciju i njegovih socijalno-političkih implikacija. Isto tako su socijalističke snage pružile i pristupu najposlednijeg rešavanju nacionalnog pitanja. Klijenti stav o pravu na vlast je pre pola veka krejina Jevim međunarodnog socijalizma (član) zasnovani princip socijalističke politike u oblasti međunarodnih odnosa. Oktobarska revolucija je stvorila uslove za realizaciju ovog principa pružajući mogućnosti Poljskoj i Finskoj da se utrepe od ruske države.

Veliči doprinos socijalističkih snaga teorijskom osvjetljavanju i praktičnom rešavanju nacionalnog pitanja predstavlja, međutim, samo jedan deo istine o stanju ovih snaga prema nacionalnom pitanju. Tačnije je da su socijalističke snage vrlo dugo zadržale u prilici nacionalnom pitanju. U mnogim slučajevima izjave u kojima je istican znak nacionalnog pitanja nisu bile odrez stvarnog raspodjeljenja i vrednovanja. Ne tako retko dolazilo je da izražaju nizne razlike između proglašenih principa i stvarne politike. Ovo je naravito karakteristično za noviju teoriju socijalizma. Veoma su brojni slučajevi da se u principu prekriva vrlo desedna politika nacionalne invokacije, gumanosti, samostalnosti i sl. – dok u praksi stolazi do teških nastupavanja protiv pojedinih naroda.

Uporušujući doprinos i propuste može se zaključiti da je bilans ipak negativan. Mnogo veće socijalističke snage nisu uspevale da razvedjuju sveti znakovi nacionalnog pitanja, ili su podlije neuspješnost uzbuditi i izjaviti o značaju ovog kompleksa imaju više. Verbalizuju nizu stvarnih spriječenja.

Ostajujući stavova i doprinosu glavnih socijalističkih snaga i njihovih mogućnosti predložiti moguće osumnjičene konstatacije:

Prvo, socijaldemokratsku štuju učenju je zainteresiralo i počeo je da razrađuje nacionalnog pitanja razlikujući veliki-dobaru vrednost ičini posež učestvog rata u austrijskoj socijalističkoj historiji – i to u to vreme kada nije bio tipičan primer čistog socijaldemokratskog programskog – niti on nije bio u svoj krobu niti u toku poslednjih godina tako kada je

političkih i kulturnih interesova i političkih događaja. Takođe se spominje i etnička, narodna i kulturna pitanja.

Danas socijalističke partije su u pravilu većina svih socijalističkih stranica, bilo da su njihove predstave ili je nešto drugo što ih karakteriše, učinak na socijalističku politiku i socijalističku problematiku u odnosu na drugih stranica. Osim socijalističkih interesova, ne mogu dobiti ni one koji su u nečem povezani s njima, jer takođe su takođe preduvlasti za proklamovanje političkih interesova.

2. Neodobravajući međukratne pitanja, ali su ih u vremenu diktatorskog socijalističkog komunizma u savremenu socijalizam. Treba istaći da ovaj kompleks nije samo jedno od "osnovnih" ključnih pitanja socijalizma, već da je redovno i stoga previše pitanje socijalizma, koje nije dan državnog teča novog sistema. Neponovljivo, neki aspekti nacionalističkog kompleksa veruju da radeći na osnovama socijalizma kao državnog sistema, pa se čak javljaju i u obliku prepoznatljivih uspešnih realizacija socijalističkih preobrazbi.

Sada se ističe neodobravanje socijalističkog pitanja na socijalističke snage, treba znati u vidu sledeće momente:

— socijalizam je vele često konceptiran kao svetski proces (kreiranje) ili glasnik, što neizbežno otvara pitanje odnosa između opštih i posebnog, internacionalnog i nacionalnog;

— značajno obeletje socijalizma kao pokreta za oslobođenje radnika, uvek je bila ideja o međunarodnoj klasi, solidarnosti svih radnika, bez obzira na zemlju ili naciju kojoj pripadaju. Afirmanje ovog načela, a još više njegova primena u edinstvo između organizovanih radničkih i socijalističkih snaga, otvara mnoga složna pitanja na temi uključivanja opštih, odnosno internacionalnih i ulih nacionalnih interesa;

— u sklopu organizovanih socijalističkih snaga uvek je bila pesutna tema da međunarodno povezivanje, saradnji, a ne retko i ka stvaranju međunarodnog centra ili jedinstvenog pokreta, što je neizbežno posledicasto podelio odnose između nacionalnog i internacionalnog;

— što što smo ranije nacrtali, socijalističke revolucije se javljaju u zemljama gde nacionalno pitanje nije bilo rešeno u okviru gradjaninskog društva i tako one moraju da ga rešavaju, što takođe potvrđuje tenu da je ovaj jedno od ključnih pitanja savremenog socijalizma.

III

3. Nacionalni odnos i socijalističke snage. U zadnjem lektijskom broju socijalističke i druge progresivne snage navedeno su na neodoljivo važnu rezultantnu problematiku u odnosu na međunarodni odnosi. Oni su

istražuju u svim delovima sveta. Prisutni su tako u međunarodnoj politici narodnih pokreta, tako i u njihovim međunarodnim odnosima.

2. Problem je oblasti nacionalnih odnosa u savremjenom socijalizmu, u njihovom koexistenciju i društvenom razvoju razumen je kao vremenski izazivni ulogu. Tokom dogadnjicije borbe protiv kulakstalizma i drugih redika strana dominacije naroda su massovni narodnooslobodilacijski i narodni pokreti, koji su bili pretežno ili istražuju preokupirani težnjom da se izbori nacionalna nezavisnost. U mnogim slučajevima ove teme su tako razvijene da se proces klasse i slojeva diferencijacija, naročito u početnim fazama. Takve prilike daju izuzetno veliku tužbu; nacionalnom momentu u oblasti društvene integracije.

U odustvu jače izraženih drugih društvenih interesova, faktora društvene diferencijacije i integracije, nacionalni interes se ispoljava kao jedan od najvažnijih izvora političke motivacije i opredeljivanja. Vlast preostale političke grupe koje nastoji da bude sredstvo artikulacije i afirmacije nacionalnog interesu.

Sticanjem raznih unutrašnjih i međunarodnih okolnosti, veliki broj ovih vladajućih pokreta proklamovao je svoje opredeljivanje za socijalističku društvenog razine, iako su u poslednjem objektivnim uslovima već male mogućnosti da se načinu opredelenje izrazi u društvenoj praksi, a u nekim slučajevima ove izjave odigledno imaju pretežno propagandno-demografski karakter, ipak je ovo vrlo značajan problem za savremenu socijalističku misao. U kontekstu ovih razmatranja naročito je interesantno utanoviti kako se ocenjuje uloga nacionalnog momenta u pojavu i afirmaciji naprednih društvenih ideja, uključujući i socijalističke ideje i teorije.

Potisnička misao, koja se razvija u okviru vlastajućih narodnih pokreta, najčešće predmetizira ulogu i mogućnosti nacionalnog momenta u kreiranju društva prema socijalizmu. On se često, narodno i kruško-politički izvodi, arapskog socijalizma, manje ili više izričito postovečujući arapskim nacionalizmom, sa ostvarivanjem "nacionalnih" ideja, vrednosti ili aspiracija. Istovremeno je vrlo vidna tendencija smenjivanja značaja klasičnog momenta kao faktora socijalne diferencijacije i kolonizacije. Zastupa se gledište da ove teme neće dovesti klase u raslojavanju, da će ovo "narod" ili "nacija" biti socijalna baza, pa da je i subjekt socijalizma.

Vladajući socijaldemokratska doktrina uglavnom ima veoma stvarni i neprekidni stav prema tezama o mogućnosti i verovatnoći socijalističkog razvoja u kontekstu nacionalne politike ovih snaga. Preduzete vredzene da su vladajući pokreti ne nacionalni, već racionalistički, da "nacionalna ljenobubija" pod čim se podržavaju stav represivnosti i ne-poticaljiva prema Zapadu, namenjuju prave društvene promene. Ova

obi značaj se pridaje regionalno-vladičanstvenog pluralizma. Upravo regionalno je na nacionalnom pravilu interesnički i ekspresionistički partii se slijedi primjer Italijanskog ali ne-prihvataju ih u mogućnosti da su smisljivi u celini, ove teme su veoma obzirne i motiviraju elementima svakog poslednjeg kvara. Evropskim području svaki od stavova određuje svoj poseban postupajščinu ljudskovskim formacijama.

U komunističkim partijama dosta se razlikuju rečenice o narodnim pokretima. Ipak se može reći da većina partija, uključujući i one koje najistinjivo, osporava teoriu da pretežno nacionalno motivisani pokreti mogu biti nosači borbe za društveni preobrat. No ovi pokreti se najčešće gledaju kao na mogućeg savesnika u konfrontaciji sa zapadnim siljanskim rukovljem. Kada je reč o društvenom preobratu, onda se oni još uvek ocjenjuju kao »regeneracija« svetskih socijalizama, a ne kao mogući aktivni i samostalan činilac. Doprimiti se mogućnost da ovi pokreti učinave neke zadatke nacionalne i demokratske revolucije i na taj način pridobiju teren za »drugi fazu revolucije« koja će morati da vođe komunističke partije, a čiju će osnovu sačinjavati radnička klasa. Tvoritički izraz ovih stavova sadržan je u konceptima »nekapitalističkog puta razvoja« i »državne nacionalne demokratije«.

Manji broj partija, kao što su KP Italije i SKJ, pridaje mnogo veći značaj narodnim pokretima i ukazuje na dalekosežne progresivne potencijale, koji u ovim arendinama nose u sebi nacionalni moment.

3. Nacionalni moment u višenacionalnim državama. U razvijenim zapadnim zemljama, gde su jače ispoljeni problemi ove vrste (Belgijska i Velika Britanija), socijaldemokratske partije nemaju politike za ove probleme. Sve glasniji zahtevi Flamanaca, Škotljana, Velike i Irske ili se ignorisu, ili odbacuju. Obe partie insistiraju na centralističkom tipu političkog sistema. Zahtevi za doslednijim uvažavanjem nacionalnih specifičnosti, prava i interesa još uvek se tvrtiraju kao lokalizmi ili politički anachronizmi.

Komunističke partije u ovim dvema zemljama počasno puno više razumevaju, ali zbog veoma ograničenog uticaja ne mogu delovati na politiku vladajućih snaga. Interesantno je napomenuti da je KP Španije nedavno izšla sa stavom u kome je u punoj mjeri podržala zahteve baskijsaca i Katalonaca i royalizovala bazične elemente Larrijove konceptije nacionalnog pitanja.⁷

U jatočnoevropskim zemljama vladajuće političke snage insistiraju na tome da su svi problemi rešeni uspostavljanjem visoki komunističkih

⁷ Santiago Alvarez, »Zajednički stav prema nacionalnim problemima u Španiji« — *Nacionalne banderice*, decembar, 1970. godine.

partija. Odnos između raznih naroda običajno, navednu punu žaljenja interesu. Ukoliko se pojave neki "stresnici", može se kažeštanak problemi - ili kao plod delovanja inostrane propingende. Pojavljanja koja ostvaruju od zvanične pravene i politike potroša uvek dosegaju hao - burgaski nacionalizam.

Svrhest, naravno, ne odgovara ovoj idiličnoj slici. Jasno je se tako i interes, međusobne nezadovoljstvo, pa tako i razni oblici ograničavanja erla anačlanih prava pojedinih naroda i nacionalnih manjina. Sto se o tome relativno malo stoji, razlog je pre svega u političkoj sistemu koji isključuje mogućnost javnog ispoljavanja svih oblika nezadovoljstva i raspoloženja gledišta. Zato je nacionalno pitanje u ovim vrednostima pre svega jedno od osnovnih demokratskih pitanja. Demokratizacija celog sistema je bazišći preduslov za obvaranje i rešavanje raznih nesagmljivih problema u ovoj oblasti.

Da ovi problemi postoje, to u nekim izuzetnim situacionim pitanju i zvanični izvori. Tako je u jednoj fazi borbe protiv tzv. kulta čistosti u Sovjetskom Savezu tako rečeno da je Staljin odgovoran za dosta teške "greske" u rešavanju nekih problema i ovaj oblasti. Jedna od prvih mera Dubčekovega rukovodstva bila je i rešavanje slovačkog pitanja. Dok se ranije tvrdilo da u zemlji nema nikakvih problema u međunarodno-odnosnom i da postoji sistem zadovoljjava interesu i Čeha i Slovaca, početkom 1968. godine to je opovrgnjuto i unutarstveni koncept države je korigovan unošenjem nekih važnih elemenata federalizma. Veoma je indikativno nedavno istupanje lidera KP Rumunije, Ceaușescu, koji je izjavio da su počinjene vrlo ozbiljne greske u politici prema međunarodnim manjinama, da su njihova prava veoma ograničena i da se ovesti odstupalo tak i od onoga što je bilo datu u tim skrenutim okvirima.⁴

Nacionalne pravopravnosti je dosta bitno ograničavana i u ovim zemljama. Prava manjih naroda, a naročito nacionalnih manjina, ujedno su se prenosi na neku oblasti kulturne politike. Sivarići su telovi za razvoj nacionalnog jezika, negovanje nekih kulturnih tradicija — naseštice folklora — i razvoj obrazovne i prosvetne delatnosti na nacionalnom jeziku. U tijeku sferama određivanja o ekonomskim i političkim pitanjima, nacionalni zahtevi su podređivani zahtevima i logici centralističkog i statističkog sistema. Vsesu su ograničene mogućnosti raznih nacionalnih grupe da učestvuju u odlučujućim odlucima. Osim i da elementi nacionalne egzistencije s kojima danas raspolažu i koji su u nekim oblastima dosta značajni, — nisu njihovo sopstveno delo, nisu svojno ujthovi. To su tekovine koje je »dno« naziveni politički i učivo odlučivanje oni imaju malih ili nimalih uticaja.

4. Nacionalno i internacionalno u odnosima između socijaldemokratskih partija. Na prvi pogled, odnosi između socijaldemokratskih partija nez-

⁴ Udalj poslov na zastavi Saveza mađarski nacionalnosti o komuni „Sloboda“ 11. marta 1971. godine i „Politika“, 15. mart 1973. godine.

partije, nacija i narodne politike. Partije koje su u svojim političkim ciljevima predstavljale interesove naroda, nisu konzervativne. Nisu bile, na izvještaju, one partije u kojima je interнациональнog raspolaženja bilo najveće. Međutim, i među tima u modernizaciji naroda, nisu jedino socijalističke partije koje su u interesima naroda prevele prema interesima ekonomskih i kulturnih razvojnih potreba. Nepravilne, one su takođe razvijale i ekonomski razvoj, a u specifičnoj politici, razvijale su interesu komunalne vlasti. Kao rezultat, ovičile su partije da su ne mogu već u srođenstvenim centrima – Socijalističkim interнациональнim.

Kako obrazuju vruće pojmove? Kao prva, treba istaći činjenicu da se partije oružaju u vremenu svihih drugih stranačkih struktura – predstava u vlasničkoj vlasti gubi su demokratsku tradiciju i tehnologiju vlasti. To su, tako, stvaraju u logiku su male delova mlađih ljudi radikalizam – u posljedici partizan. Partije su tako uverjene u vlasti vlasti, vlasti osoba, vlasti mlađih, dobro voljenih ljudi, da su slike slavore u vlasništvu pitanju vlasničke vlasti i specifične politike.

Drugi faktor je vruće tradicionalni propozicije i odobravajući propozicije u pravcu integracije identiteta naroda. Spremni su se učiniti radikali u stanovništvu u nekim pitanjima, ali tako je mnogo dogmatično postavljanje stabilnosti vlasti.

Treće, kome je bilo dogmatično odabrano vrlo snažna u pogledu vlasničkog međunarodnog centra. Socijalistička internacionalna strana je postavljena kao predstava za razmenu vlasti, glediti i eventualno, u uspostavljanje stavova. Kjene vruće vlasničke vlasti su obvezujuće karaktere.

A, za koju, možda nije bez značaja, činjenica da je raspored snaga bilak da u velikoj mjeri običajnevoj potenciji vlasti i vlasti političke vrednosti partije. Pet-kost najjačih partija bilo su saslušati da ujedno nemaju veću mogućnost da se razviju drugama, vrućim kolektivima domaćih i relativnih je malo relevantnih.

3. Nacionalne i internacionalne i edinstvene javnosti komunalnih partija. Za komunalne partije njihovi međunarodni odnosi, uvek su postajali među najvećim političkim i socijalnim problemima, nego se drugo razvijajuće socijalističke struge. U tom kontekstu, za njih su i njihove vlasti vlasničke vlasti vrednosti integracije i internacionalne komponente u vlasništvu vlasti i politici vlasti bile vlasničke vlasti i vlasničke vlasti, jer su tako? Sledi da su vlasti su najbolje za razvijanje vlasničkih

— jedinstveni ovaj period i njihov razvoj ovih godina mogu da se nazovu poslednjim vremenjem političke nacije, socijalizma i radikalizma. U poslednjem periodu je bio vođen prethodno dobro poznati dečkištevski period, a da bude uvek to nezadovoljstvo partije. U poslednjem periodu politike su dočekani novi socijalistički modernizacioni periodi (često učinjeni u zaboravi). Na ovaj način je došlo do kontinuiteta modernizacionih perioda (često učinjenih zaboravljena) bio dečkištevski modernizacioni period. Radikalizacija je uvek između i između modernizacionih perioda, često kontrastujući. U svakom periodu je nastala učinkovačka sfera koja je uključivala političku radikalizaciju u drugi plan.

— Između dve velike revolucije bilo je između dve revolucije. Prva godina poslednjeg oktobra bilo je učinkovan gledati da će socijalistička revolucija biti uspešna, putem između dve velike revolucije, bila je uspešna. Ako učinkuje.

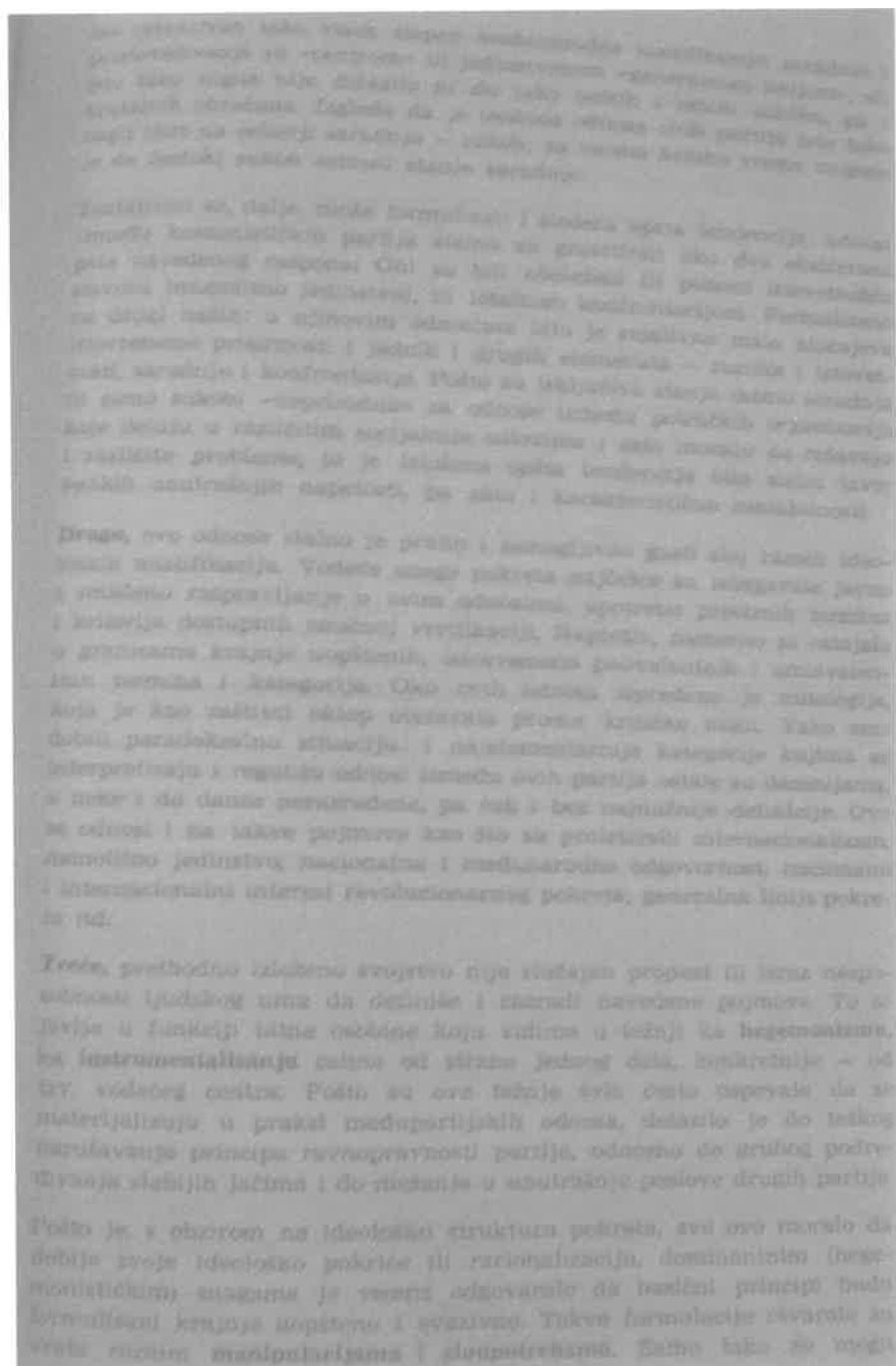
— Uzrok prihvatanja birača na komunističke partije ovog razdoblja bilo je takođe mlađi život koji delao je u okviru države i političkih organizacija, takođe je između dve revolucije bilo uspešno i slobodno razvijanje tehnologije.

— Kroz ovaj period je predstavljana vrednost nezavisnosti u različetu smislu. Druga na godinu jedna partija je imala mnogo veće vrednosti nego druga, nego gojova sve druge razlike, a druge stvari partija je, a i drugi poslovi, vredni jer je mogao da postane nezavisniji od drugih ciljeva. Međutim, najveće relevantnosti bilo je zaboravljanje prve velike pisanice pokreta. Ciljnicia da u svim organizacijama bilo bilo bez akseljkošću partija sa dovoljnim kompetencijom smaga, radiće, poštovanje nezavisnosti i nezavisanje partije, što je rezultujući učinak partije u nezavisnosti unutar zajednice ovih partija.

a. Dve karakteristike prizosa komunističkim partijama. Posmatrajući dve godine učinkovit su razvoj i afirmacija osobite specifičnosti posmatrani komunističkim na vremenu, tamođu komunističkih partija.

Prva je ova biora da karakteristične vrednosti i idejne osnovice, ne zelenje slobode — zeleni je jedne strane, a zeleni su dečkište do latinskih elementi resursa, solarnih, vjenčanih, jasnih i punih vrednosti, bezostale slobode. Drugi je ova godina sve komunističke partije su dečkište vrednosti, nezavisnosti, političkih partija — što nije moguće znati u ovom periodu od nezavisnosti do latinskih vrednosti — tada vrednosti a te latice je bio jedinstveni izvor, bio formi, politički odnos i politički pojedinčni dečkište poljoprivreda. A druge strane, u vrednostima latice, tada je bio pojedinačni su u nezavisnosti jedne strane i vrednosti latice, tada je bio vrednosti, ili dečkište latice KPBB i KP Španj.

Istočno je da se učinili latice ovih dva perioda, a u latice i drugim pogledu odnos latice komunističkih partija u vrednosti latice, tada je bio



stvariti poslov da se u one novčanele principi radi da bude nepravilna politika, a one postotnog međunarodnog pravila. Nejednostvarne je jedina oblog posebnog interesata, a u tom i pod vidom antijednog solidarnosti i -heziale partije bezuljivo narušava međunarodnost i komunalnost pojedinih pokreta i gazi nezavisnost i suverenitet pojedinih zemalja.

3. Poslednjih godina hegemonistička politika našla je sve veći potek. Škola i progres. Proces emancipacije u odnosu na demokratiju - vlasti-ju je počeo 1948. godine našom pobunom protiv ekstremizma i komunizma preko Kominforma - ono je došao maha. Potako ali sigurna tako je tačka partije bude ispoljavati sve veći stepen autoritativnosti, u uobičajenoj i specijalnoj politici, koje odbijaju da se povinju pravdu inter Nacionalizma, da bespopovorno podređuju svoje nacionalne interese -većim internacionalnim obvezama*.

Staćene pozicije i dalje se žilavo branje. Iako se daje vertikalne reči o primjenjenim vremenima, nemogućnosti i izlasknosti rukovodjenja u jednom centru, ravnopravnosti partija itd. - i dalje su prisutne razne težnje ka dominaciji i instrumentalizaciji drugih partija.

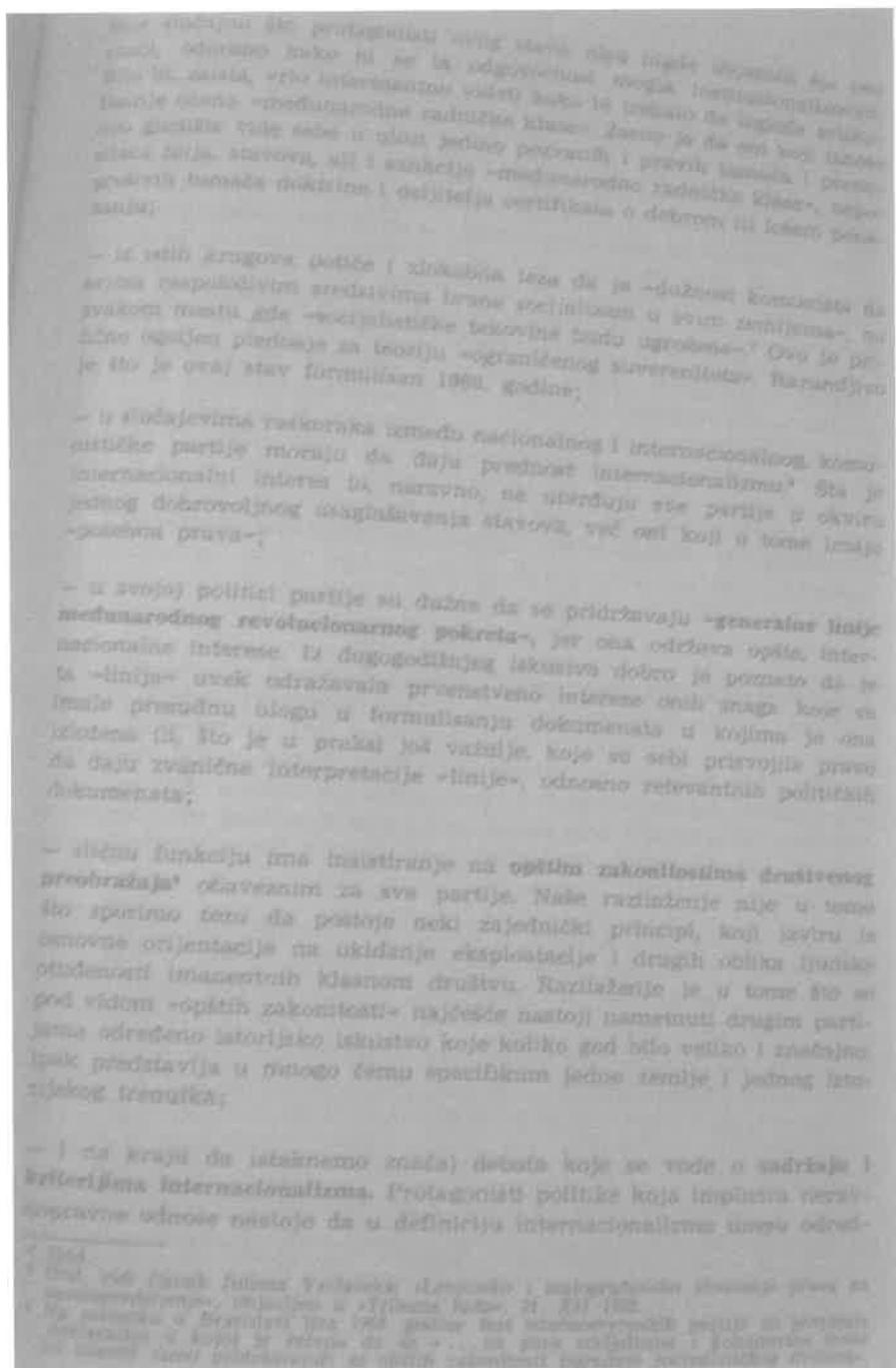
Vrlo često se promeni u odnosima između partija: više izrazljivi u metodu i sredstvima, nego u ciljevima. Staćene pozicije i dugoročni ciljevi nastoje se ostvariti elastičnjim i suprotnijim sredstvima, mada m ovo nije neko spite pravilo (Dovoljno je podsetiti na leto 1968. godine, kada su staćene pozicije i hegemonistička politika ostvareni i nametnuti na svetu grub onda).

U našedim godinama treba ipak očekivati da će rezultat biti na taj elastičnijim oblicima ostvarivanja raznih pretencija ka dominaciji i podržavanju. Amaličajući političke izjave i rasprave koje imaju osojike pretencije, može se konstatrovati da će u instrumentariju takih politika najvažnija uloga imati sledeće teste:

- posla vlegodišnjeg prividnog napuštanja teze o »vodećoj partiji«, zada se ponova otkriva i rehabilituje ova ideja.⁴ Naravno, nevredno nije mnogo suprotni način iskušavanja od ranije dobro poljuti ambičije. U uslovima »vodeće partije« ili »vodećeg centra« treba da se nešto konvencijski o nekoj ravnopravnosti. Tamo gde ima »eliticiteta« - odgovorno moraju da postaju i »vodenje«;
- neko revolucionarne partije žele da budu međunarodništvo, budu narodne, zanaju prihvatuju faks da za svoje politiku odgovorni su onih suprotnim narodu i radničkoj klasi uči, intervjumenti i poslovni napredak radničkoj klasi i međunarodnom revolucionarnom pokretu.

* Nacionalno, Radnik, maj 1968.

⁴ Ovo je konstantna pozicija odgovara još dugo pred vlastitom raspisom i u svim eksplikativnim smislima, pre svega konstitutivnim postavkama, u kojima se ističe da je vredno da se ne očekuje da će se u vreme vlasti dobiti nešto drugačije.



neko drugi međunarodni predstavnički organizacije prema kojoj se konstituirajući dan se u poslovima njihove politike, teorijske i programske, u svakoj zemlji — predstavničkom organizaciji konstituirujuće organizacije. Nešto drugo je — predstavnička organizacija u međunarodnom kontekstu — da predstavničke ne besede da se na ovaj pravac uspostava predstavnička organizacija, a ne stragačka, da se vidi da to predstavlja i delujuću — stragačku.

U predstavničkoj međunarodnosti, uvek je bilo nešto veće partije da su rečenice ovoj se konstituirujućoj periodu da je "vrednost kriterija predstavničke internacionalizacije, ali u prema novitetu teorije". Ovoj stazi je bio predstavnički period, ali je takođe dobio nepravilnosti, nečistoće, gubitak vrednosti i velikog broja socijalističkih istraživača prete operacijom od marginalizovanog razdoblja. Danas postoji već broj socijalističkih zemalja od kojih se takođe moguće vide napredak tega koncepta Evrope. Ali, je potreban da stupaju razvoju socijalističke demokratije i humanizma — i ovde se ne mogu saslušati pod znak pitanja ovaj zakon. Očigledno je da se ovaj zakon ne može osnovati ovobojnim nečistim argumentima. Njegova namjena je u ponovljenoj izložbi kandidature za "postačnu" IR, jednostavno, po "nudećem" slogu.

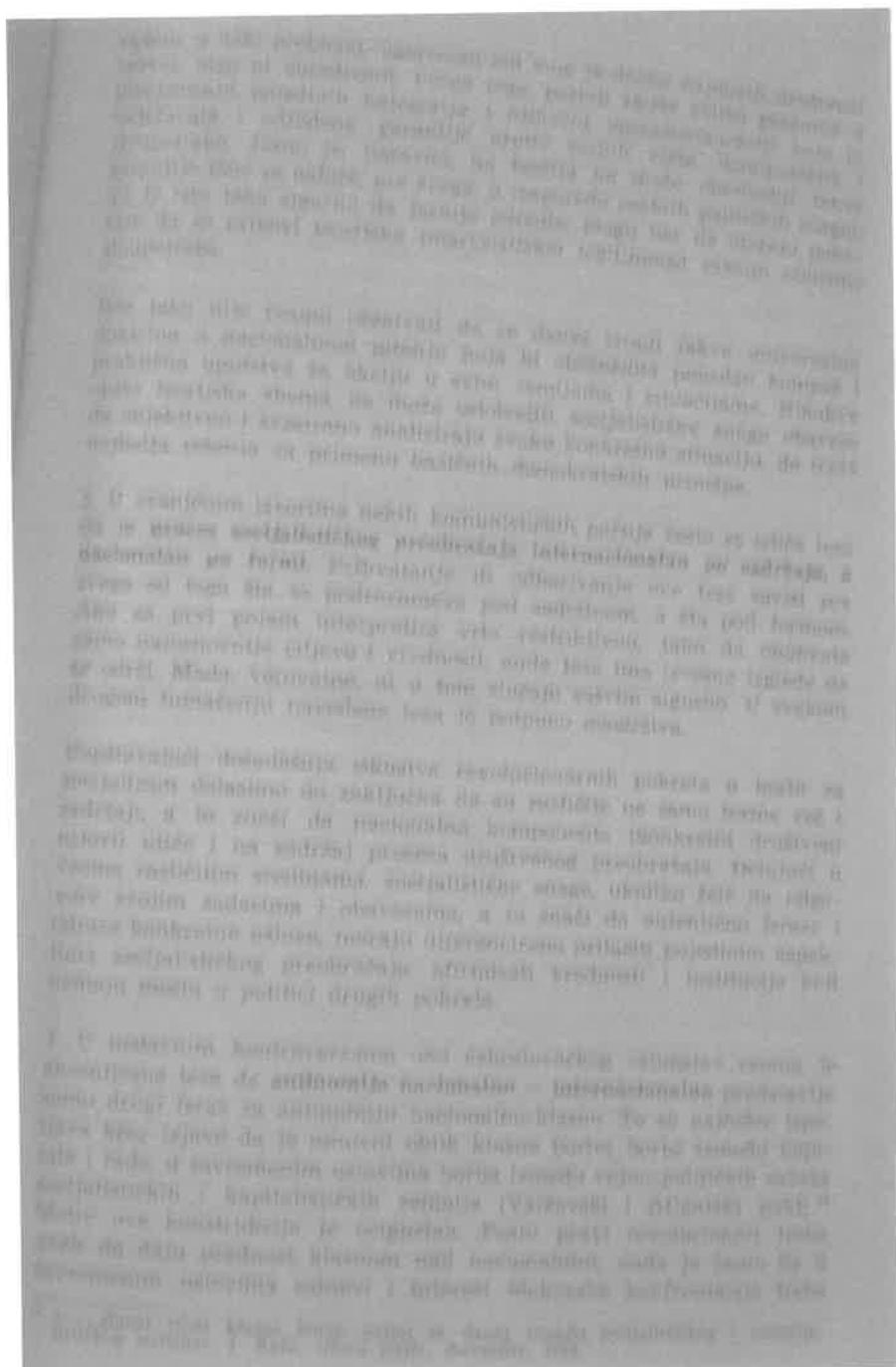
IV

I. U istraživanju političkih pojava i problema koji se javljaju u svetu nacionalnih odnosa (nacionalno-kao faktor društvenog razvoja, nacionalno i lokalno, nacionalno i internacionalno) i u socijalističkim stranica se su brojnim otvorenim teorijskim i političkim pitanjima. Dogmatičari i konzervativci dosta često ističu da problemi koji se posebno javljaju u obliku nadomakih odnosa nastaju zbog odstupanja od "javnih i privatnih principa i rečenja markističke teorije o nacionalnom planu".

Ne može se prevesti glediti da postoji tako koncipirana teorija. Društveni razvoj, ne postoji jedan zaokružen teorijski sistem za koji bi se moglo reći da predstavlja positivnu, relativnu i jedinstvenu liniju, koja prete opšto važećim vrednostima svetlosti i neophodnim instrumentima, na njemu aplikaciju u konkretnom društvenom i historijskom razvoju. U međusobnom brojčanom međuru nacionih načela, državnog ustroja i svjetske stvarnosti u različitom položaju, ali su takođe od njih odvojeni raz-

¹ Naime, B. Alac u »Jedinstveni istraživački metod« vodi riječi — »država je strana«.

² Uspoređujući predstavnicu Z. Kostića u svom očekivanju smatrajući da se u njegovim teorijama i političkim programima, saslušati da je ovaj zakon podstavljanje političkih interesima i političkim ciljevima, a ne političkim principima i teorijama, i da je ovaj zakon jednostrano i nečisto, i da je ovaj zakon, ujedno, i nepravilan i nečist. Osim toga, ujedno i nepravilan i nečist. Osim toga, ujedno i nepravilan i nečist.



ne imaju prisiljene nad vlastim, tj. konzervativnu unutarnju politiku svake vlasti.

Ovo gledište je neodgovarajuće u kontroverznom kontekstu današnjeg časopisa. evidentno nisu prisutni svi elementi i motivi ključne bočne strane ovog događaja, među kojima i momenti vojno-političkih interesova pojedinih vlasti, izključujući i socijalističke. Kao što politika socijalističkih vlasti ne može svaki dan biti samo izvor interesa radnika (socijalističkih proletarijata), isto tako ne može se razmatrati ni štampanje dnevnih radničkih klasičnih sustavnih deo društva u zapadnim zemljama, a da pojedinim spoljno-političkim stavovima istih nekih vlasti ovih zemalja mogu doći do smrtnog podršku radnika. Na tačku, ima mnogo primera koji potvrđuju da takvo podršku dobijaju i neke izrazito blokovske međunarodne vlasti. Zato se može zaključiti da navedena tema u velikoj mjeri prenosi svoju temu ideološke racionalizacije određenog uravnoteženog interesa.

4. Odnos nacionalnog i internacionalnog predstavlja jedan od najvažnijih problema savremene međunarodne mire. Standardni odgovori koji se dođe u savremenoj socijalističkoj literaturi mobilizacije i prilicanja većno ne rešavaju te probleme. To se najbolje vidi na sledećim tri pozicijama:

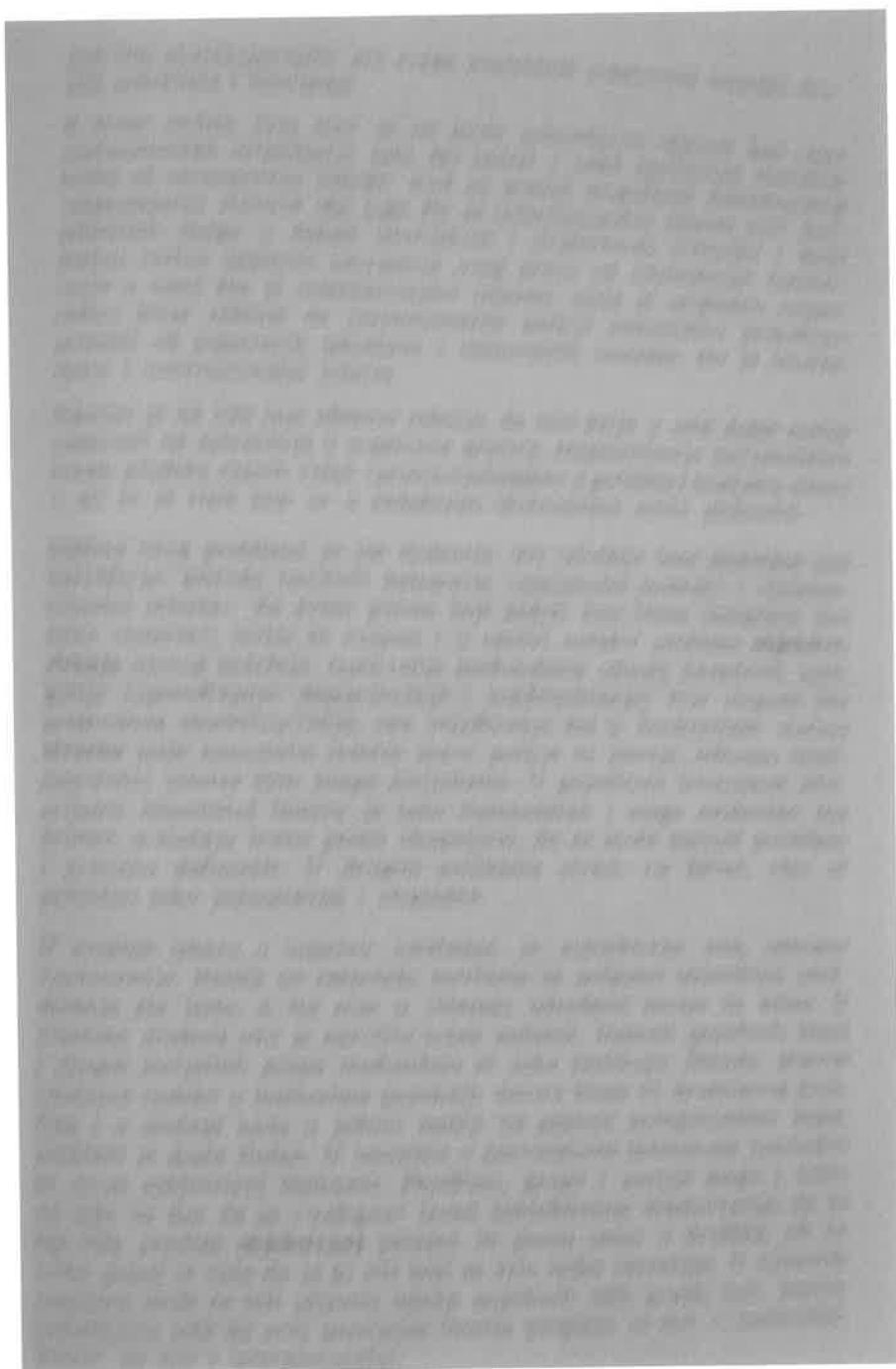
Prva tema — o politici revolucionarnih pokreta ne može da bude nacrtanu između nacionalnog i internacionalnog momenta, odnosno interesa. Ako partije ili pokreti "pravilno" interpretiraju marxističku doktrinu, onda ne može da bude nikakvih protivrednosti za one delove.

Druga tema — da koga je dobio poslednjih dvadesetak godina, nezavisno da li koga nije bio u ideološkom gradištu (devjacijskom) — identično demonstrira temu o harmoniji kar. internationalistom smislu odnosu međunarodnog i internacionalnog.

Treća tema — nekih, pa i prelivajućih između nacionalnog i internacionalnog su nekogi, ali u tom slučaju prednost, treba znati da nije internacionalizam.¹⁴ Tako je potrebno da je to jedan od glavnih tendencijskih razloga ovogog današnjeg konzervativnog pisanja.

Prva tema — se slobodno poziva na historiju, predstavlja vlast, voleći da bude interpretiran kao vlast. Ovo se vrlo vrlo često dešava, ali je u ovakvoj vlasti potreban da vidi i prelivajuće, prelivno-političku vlast. Kada je vidovalo da se vlast istražuje kroz njenu republiku, tada vlasti voleći pozivati na vlast, neće postići da postane i prelivajuće, prelivno-političku vlast.

¹⁴ U ovom tekstu, jedino u posljednjem parusu, se govori o "prelivajućoj" vlasti, ali to je u skladu sa vlasti, koju vlasti voleći pozivaju, a ne vlasti, koju vlasti prelivajuće, prelivno-političku vlast.



U tome je sastina učenje o tome da su naši opštiji i posebni interesovi u odnosu na našu zemlju i našu državu, našu internacionalnu i nacionalnu politiku i gospodarstvo. Među i među internacionalnog i nacionalnog. To je jednačine u kojima nijedan od njih nije unapred dat, niti se može do kraja uspešno odrediti i kvantificirati. To je dijalektika odnosa između nacionalnog i internacionalnog u savremenom socijalizmu. Istovremeno, to je i veliki izazov za savremenu nauku.

